

NEWSLETTER

institut
VÁCLAVA
KLAUSE

Václav Klaus:

Hrozbou jsme si my sami

Ivo Strejček:

Polsko po volbách mezi
Východem a Západem

Jan Skopeček:

Reinkarnace šrotovného

Otázka IVK:

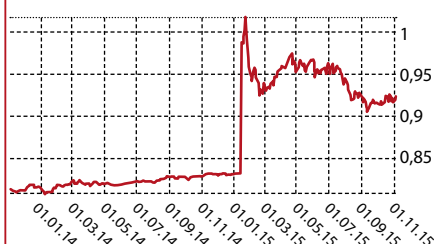
Dva roky od devizových
intervencí (**Eva Zamrazilová,**
Martin Slaný, Stanislava
Janáčková, Miroslav Ševčík,
Pavel Ryska, Jan Skopeček,
Martin Mandel)

Michal Semín:

Františkova „recyklika“
Laudato si: ve službách
klimatického alarmismu

LISTOPADOVÝ GRAF IVK

Švýcarský frank po ukončení intervencí CHF / EUR

Pramen: Kurzy.cz

Institut Václava Klause o.p.s.

Šárecká 29
160 00 Praha 6
e-mail: office@institutvk.cz
www.institutvk.cz

IVK – Newsletter
Institutu Václava Klause
Registrace MK ČR E 11024
Periodicita: měsíčník
Datum vydání: 26. 11. 2015

Prohlášení k atentátům v Paříži

S hlubokým pohnutím jsem přijal zprávu o hrůzných činech teroristů ve Francii. Lituji všechny nevinné oběti tohoto nelidského a krutého masakru, který nemá v Evropě obdoby.

Po včerejších atentátech v Paříži je ještě více jasné, že musí platit jedině: Dost pokrytectví, dost experimentování s Evropou a zneužívání vůle občanů, dost politické korektnosti. Přednost musí mít ochrana našeho života před chimérami multikulturalismu.

Václav Klaus, 14. listopadu 2015

Hrozbou jsme si my sami*

Valdajská debata o hrozbách současného světa

Václav Klaus

Po účasti na letošním červnovém Valdajském diskusním klubu v Petrohradě mám další příležitost zúčastnit se Vašich konferencí. V Soči jsem nikdy nebyl, a – abych se přiznal – nikdy jsem nebyl ani kdekoliv jinde na jih od Moskvy. Děkuji za pozvání.

Vždy se snažím respektovat název konference či jejího panelu, ale tentokrát je to obtížné. Název „Společně proti hrozbám: překonávání svárů v zájmu všeobecného pokroku“ je sporný. Stejně jako mnozí z Vás cítím vážné ohrožení naší budoucnosti, svobody, demokracie, míru, bezpečnosti i prosperity, ale nemohu akceptovat termín „všeobecný pokrok“. Je opravdu nutné vrátet se k tomuto starému, tolik zneužívanému a k jiné éře patřícímu termínu? Věřím, že se nechceme vrátet do éry komunismu s jeho „kvazi-progresivistickou“ ideologií.

O hrozbách mluvit máme. Vedou k rychle pokračujícímu ubývání svobody, demokracie a míru ve světě. Hovořit o „pokroku“ by ale bylo zavádějící. Britský konzervativní myslitel Edmund Burke již v roce 1770 ironicky poznamenal: „Svět se progresivně vyvíjí nazpátek!“. Teď, po téměř čtvrt tisíciletí, s ním mám chuť souhlasit.

Po pádu komunismu jsme byli fascinováni rychlým ukončením nesvobody a totalitních praktik a věřili jsme, že vstupujeme

do velmi slibné éry. S časovým odstupem 25 let zjišťujeme, že tato interpretace tehdejších vyhlídek byla příliš optimistická. Překvapivě a paradoxně totiž právě tehdy začaly vznikat dnes nás trápící problémy.

O hrozbách mluvit máme. Vedou k rychle pokračujícímu ubývání svobody, demokracie a míru ve světě.

Pád komunismu uvolnil procesy, ambice a nejrůznější mýty a schémata, které nás postupně, krok za krokem, přivedly k současnému stavu věcí. Zdálo se, že bude stačit zbavit se politického, ekonomického a sociálního systému komunismu, v čemž některé z postkomunistických zemí úspěšly. Odvažují se říci, že Česká republika byla jednou z nich. Nicméně, to nestačilo. K vytvoření nového, skutečně demokratického systému by bylo třeba vyvarovat se ponechání si z minulosti přežívajících chybných představ a apriorismů a zabránit vytváření omylů nových. *A to nikoli pouze na Východě*, což říkám velmi důrazně. Problémy dneška přicházejí spíše ze Západu než z Východu (zejména ne z onoho „starého Východu“).

Mé názory jistě prozrazují můj pohled na svět z Prahy, a vlastně z Evropy. Evropa je místem, kde je selhání současného vývoje zřejmější a zřetelnější než v jakýchkoli jiných částech světa – proto se zabýváme našimi problémy a námi. Abych byl správně pochopen – nesrovnávám relativní velikost katastrofického vývoje a lidského utrpení, ale relativní stupeň selhání.

Z této perspektivy není největším ohrožením míru, svobody a demokracie ani Islámský stát, Al-Kaida nebo teroristé z jakéhokoli jiného podobného barbarského

* Projev na Valdajském diskusním klubu, Soči, 22. října 2015. Z anglického originálu přeložil Filip Šebesta.

uskupení. Největší hrozbou nejsou ani evropští, washingtonští či moskevští byrokraté snažící se řídit a kontrolovat naše životy. Nejsou jí ani alarmistická a populistická média a jejich pokus o vládu mediokracie. Nejsou jimi ani autokratičtí globální bankéři, businessmani či účastníci davoského Světového ekonomického fóra. Nejsou jimi ani zbývající diktátoři. Tyto mé výroky někomu mohou znít překvapivě, ale žádnou převratnou myšlenkou nejsou. Hlavní chybu vidím v nás.

Jsme slabí, oportunističtí a nerozhodní. Problémem je naše nečinnost, která je projevem ztráty naší vitality, sebedůvěry a rostoucí unavenosti. Problémem je, že jsme bez odvahy a bez jasné pozitivní vize budoucnosti. Že se pasivně smiřujeme se svým rozčarováním nad stavem světa. Že zapomínáme na zdravý rozum a na svou odpovědnost za celek. Že předvádíme zjevnou neschopnost učit se z minulosti a docenit význam a roli historie. Že jsme se stali obětí nových, fatálně chybných ismů – humanrightismu, multikulturalismu, environmentalismu, homosexualismu, kosmopolitismu a transnationalismu. Že jsme se stali objekty – ale bohužel i spolutvůrci – tragédie politické korektnosti. A také to, že mnozí z nás vědomě či podvědomě stále věří ve všemocnost lidského rozumu a v jeho schopnost racionálně organizovat lidskou společnost.

Dnešní generace v relativním bohatství a hojnosti žijících lidí na Západě (v originále pleasure-seekers), čili *my samotní* podříváme ty instituce, které vznik našeho svobodného a prosperujícího světa umožnily. Zdá se, že si to neuvědomujeme. Nejsme odhodláni rezolutně se postavit multikulturalistickému tažení proti západní civilizaci. Nejsme připraveni hájit své hodnoty, svou

kulturu, svá náboženství, svůj životní styl. Nejsme ochotni obětovat svůj relativně komfortní život a začít bojovat za svobodu a demokracii. Nebráníme se, když jsme naváděni ke „globálnímu myšlení“, a nechráníme národní stát jako jediného spolehlivého garanta a ochránce demokracie. Jen velmi slabým hlasem říkáme, že suverénní národní stát není žádným historickým anachronismem.

Zmínil jsem své střeoevropské kořeny a svůj střeoevropský úhel pohledu. Nechci předstírat, že dostatečně dobře znám Vaši zemi, ale dovolte mi říci, že si nemyšlím, že je Rusko vůči těmto nebezpečím imunní.

Nejsem snilkem, jsem však přesvědčen, že můžeme a musíme zformulovat racionální a realizovatelný program (či vizi), které by nám ukázaly kudy a jak dále jít. Měli bychom začít doma, tedy s námi samými, a s praktickými a realizovatelnými kroky. Neměli bychom dávat rady jiným.

Měli bychom prosazovat maximum vzájemného otevírání se zemí, svobodný obchod, maximálně neomezovaný pohyb lidí a myšlenek, neměli bychom se bránit internacionalizaci lidských aktivit, ale měli bychom tvrdě *oponovat transnationalismu a globálnímu vládnutí*. Nesouhlasím s Fukuyamou a jeho hypotézou, že globalizace přinese homogenizaci lidské společnosti. Spíše souhlasím s Huntingtonem, když říká, že globalizace bude generovat konflikty. Právě jich jsme nyní svědky.

Opět žijeme v rozděleném světě. Na počátku 90. let se zdálo, že existuje šance minulé rozdělení překonat, ale nezdařilo se to. Východ byl slabý a musel se koncentrovat na svůj opožděný „domácí úkol“, kterým bylo vybudovat normální společnost. Západ byl – ve větší míře, než bylo žádoucí a odů-

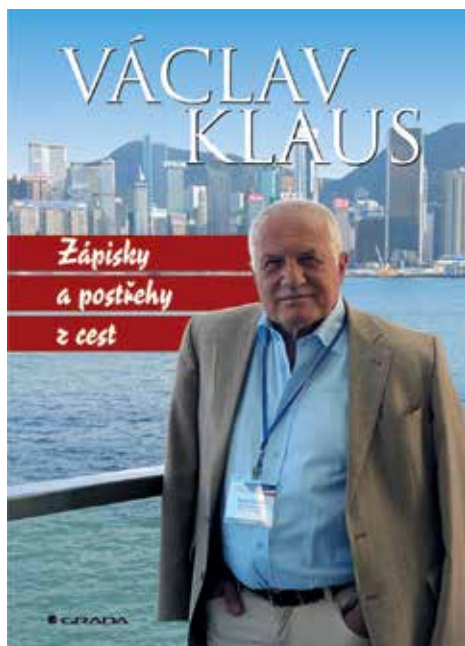
vodněné – přesvědčen o své dokonalosti a nadřazenosti a nebyl připraven s námi jednat. Po celou tuto dobu jsem se snažil argumentovat, že být plnohodnotnými partnery připraveni jsme, protože se necítíme být poraženými – to, co bylo poraženo, byl náš komunistický režim, ne my. Ale pochopení jsme nebyli.

V důsledku toho nyní žijeme v nespojitém, fragmentovaném světě s příliš mnoha nebezpečnými bojišti. Necítím se povolán o nich teď zběžně a povrchně mluvit. Chci se vrátit ke své úvodní argumentaci, *k nám a k našim problémům*.

Jsme vůbec připraveni se ještě o něco pokusit? A chceme to opravdu? Obávám se, že ne. Nejsme ochotni zbavit se svého – stále ještě – pohodlného života a svých předsudků. Chybí nám silné názory. Frustruje mne, když vidím všeobecnou apatii, když sleduji pokračující trivializaci a znevažování vzdělání (o masivní ideologické indoktrinaci, která mi připomíná komunistickou éru ani nemluvě). Vzdělání jsme nahradili indoktrinací politické korektnosti, což vede ke ztrátě elementárního pochoopení fungování lidské společnosti a ke ztrátě naší schopnosti vidět celek. Parcialita a roztržštěnost našeho myšlení usnadňuje život moderním manipulátorům naší společnosti. Současná žurnalistika se stala – chaotickým chrlením informací – hrozbou pro naši schopnost pochopit svět kolem nás. Internet umožnil vznik amatérských pseudo-novinářů, kteří jakoukoli debatu trivializují.

O těchto otázkách bychom měli mluvit vážně a otevřeně. Přál bych si, aby se setkání Valdajského klubu staly produktivním prostředím pro pochopení, diskusi a polemiku se všemi těmito tendencemi. Ještě jednou Vám děkuji za pozvání. ■

NOVINKA

Nakladatelství **Grada** nabízí knihu **Václava Klause „Zápisky a postřehy z cest“** (2015), která zahrnuje zápisky z cest za uplynulé tři roky. Kniha obsahuje autentické zážitky a postřehy z dvaceti zemí světa, obohacené o zvyklosti a zajímavosti z procestovaných oblastí – tentokrát nikoliv pohledem prezidenta republiky, jako tomu bylo v předchozích dvou dílech, ale pohledem „pana profesora na cestách“. Knihu doplňují barevné fotografie, které dokreslují navštívená místa.

160 stran, 279 Kč.

objednávky na: www.grada.cz

Polsko po volbách mezi Východem a Západem

Ivo Strejček
člen správní rady
Institutu Václava Klause

V říjnu proběhly v sousedním Polsku řádné parlamentní volby, jejichž přesvědčivým vítězem se stala tamní pravicová strana Právo a spravedlnost.

Skutečnost, že do Bruselu začne zajíždět polská vládní delegace hájící konzervativní názory, nebude na jednáních, většinou ideově levicově liberálních, evropských elit nijak pozitivně vítána.

To, že v Polsku zvítězila pravice, není překvapením. Její dominanci volební odhady dlouhodobě předpovídaly. Překvapením, kromě vymazání „tradiční“ polské levice, ale je, jak přesvědčivě a s jakou převahou pravice porazila osm let vládnoucí Občanskou platformu. Přestože byla její politika vyzdvihována Bruselům jako příklad vzorového překonávání finanční a hospodářské krize, Poláci hlasováním prokázali, že posuzují kondici své země v širším kontextu a že ji vnímají jako nedostatečnou.

Andrzej Duda před nedávnem vetoval dodatek rozšiřující Kjótský protokol a v souladu s politikou PiS se postavil na stranu zájmů polského hospodářství.

To, že se Donald Tusk, nejvýraznější tvář Občanské platformy, stal „prezidentem“ EU, Kaczyňského konzervativcům zřejmě pomohlo hned dvakrát. Jednak se zbavili politického konkurenta, jednak na příkladu Tuskova „bruselského politického růstu“ snadněji Polákům demonstrovali vazalství Tuskových vlád vůči Bruselu spo-

lečně s faktem, že Platforma směnila obhajobu národních zájmů za politický profit svých elit.

Volební výsledek umožní pravicovému Právu a spravedlnosti vládnout většinou a s podporou vlastního prezidenta. Vzniklo unikátní uspořádání, na které, jak lze usoudit z volební podpory, polská veřejnost čeká.

Silným a přirozeným volebním tématem konzervativců byla rodina. Skutečnost, že do Bruselu začne zajíždět polská vládní delegace hájící konzervativní názory, nebude na jednáních, většinou ideově levicově liberálních, evropských elit nijak pozitivně vítána. Pokud jde o genderové otázky, o otázky soužití a sňatků osob stejného pohlaví, o společensky citlivou problematiku interrupce či genových experimentů, jsou pozice PiS dramaticky odlišné od bruselských.

Volební kampaň ukázala, že nová vláda bude mít ve způsobu jak řešit toto ohrožení evropské civilizace podstatně blíž například k postojům Viktora Orbána než Angely Merkelové.

Výrazný volební výsledek pravice konzervativního prezidenta Dudu posílil. Andrzej Duda před nedávnem vetoval dodatek rozšiřující Kjótský protokol a v souladu s politikou PiS se postavil na stranu zájmů polského hospodářství. I tento signál, který má podstatný zahraničně-politický přesah, posiluje naděje na racionální postoje budoucí vlády PiS v EU. Polská pravice dlouhodobě brání polskou měnu a je proti přijetí eura.

Rezervovanost polské pravice vůči Bruselu má ovšem své meze. Být „pronijní“ nebo „protijnijní“ je důsledně určováno sledováním polských zájmů, které bývají obvykle ztotožňovány se schopností nasměrovat do země co možná nejvíce „evropských“ dotačních peněz. Nejviditelnějším příkladem jsou bohaté agrární dotace.

Další naděje, které lze s politikou PiS spojovat, vyplývají z postojů polské pravice k současnému hlavnímu politickému problému: přílivu běženců z islámského světa. Volební kampaň ukázala, že nová vláda bude mít ve způsobu jak řešit toto ohrožení evropské civilizace podstatně blíž například k postojům Viktora Orbána než Angely Merkelové.

Kde však téměř s jistotou nelze očekávat změnu žádnou, jsou vztahy polské pravicové politické reprezentace k Rusku a USA. Politika PiS byla a je k Moskvě velmi vyhraněná. Vychází z historických polských střetů s carským Ruskem i Sovětským svazem. V roce 2010 byly její protiruské animozity umocněny tragickou havárií vládního letadla, z jejíž údajné organizace PiS vášnivě obviňuje Rusko. I proto jsou vztahy současné polské pravice k východnímu sousedovi určovány podezíravostí a nedůvěrou.

Polská pravice se po osmi letech vrací k moci, což je dobře. Její návrat je rozhodný a silný. Poláci jí svědili mandát spojený s vysokou důvěrou. I přesto zůstane Polsko zemí mezi Východem a Západem – se všemi svými nadějemi, obavami i stereotypy.

Stejně jako Občanská platforma bude polská pravicová vláda pokračovat v naprosto nekritické proamerické politice namířené proti Rusku, bude usilovat o zajištění trvalé přítomnosti amerických jednotek v Polsku, bude válečnický naladěným členem NATO a bude podporovat vyšší vládní výdaje na zbrojení.

Polská pravice se po osmi letech vrací k moci, což je dobře. Její návrat je rozhodný a silný. Poláci jí svědili mandát spojený s vysokou důvěrou. I přesto zůstane Polsko zemí mezi Východem a Západem – se všemi svými nadějemi, obavami i stereotypy. ■

Zemřel profesor Vratislav Schreiber

Ve věku 91 let zemřel významný český vědec v oblasti endokrinologie, autor rozsáhlého vědeckého díla, pedagog a významný popularizátor vědy. V roce 2003 jsem mu jako prezident republiky za zásluhy o stát v oblasti vědy udělil Medaili za zásluhy.

Vážíme si toho, že byl dlouhá léta členem správní rady Centra pro ekonomiku a politiku (předchůdce dnešního Institutu Václava Klause). Jeho nezpochybnitelný vysoký akademický statut a autorita byly pro náš institut velkou oporou.

Naposledy jsem mu psal blahopřání v roce 2014 k jeho krásným 90. narozeninám, při nichž mu byla udělena Medaile Univerzity Karlovy. Zvali jsme ho na návštěvu do našeho sídla v zámečku na Hanspaulce a dodali jsme „pomohli bychom Vám i s dopravou“. Bohužel jsme se jeho návštěvy nedočkali. Bude nám, české vědě i celé České republice velmi chybět.

Václav Klaus, 18. 11. 2015

Reinkarnace šrotovného

Jan Skopeček
ekonomický analytik IVK

Ministr životního prostředí společně s ministrem průmyslu a obchodu mají v plánu oživit u nás pozapomenutou, ale hlavně nesmyslnou ideu z doby nejhorších krizových let – šrotovné. Tato subvence, chcete-li dotace, pro domácnosti a podnikatele má jít tentokrát na nákup ekologických aut výměnou za likvidaci jejich stávajících starších automobilů. Cílem této dotační akce má být omlazení vozového parku v naší zemi prostřednictvím podpory prodeje elektromobilů a vozů poháněných plynem, aby tak v konečném důsledku došlo ke snížení emisí výfukových plynů.

Pokřivení trhu

Není snadné bojovat proti na první pohled bohubilé vládní aktivitě. Zvláště pak ve společenské atmosféře, v níž se vžil falešné přesvědčení, že bez evropské, státní či krajské dotace snad již nelze skoro nic pozitivního vybudovat nebo vyprodukovat. Ideji šrotovného pomáhá ale i absurdní snaha udělat z automobilů symbol špíny, exhalací a sobecké nezodpovědnosti vůči životnímu prostředí, byť jsou auta díky technologickému pokroku „čistější“ a šetrnější než kdykoliv v minulosti a nic na tom nemění ani skandál s dieselvými motory německého Volkswagenu.

Za subvencemi se však obvykle skrývají spíše než vznešené cíle jen velmi přizem-

ní a partikulární zájmy. Šrotovné bude jen jednou z dalších nesmyslných dotací, které tolik škodí našemu hospodářství již v celé řadě jiných oblastí. Každá subvence, tedy i šrotovné, pokřivuje trh, protože se kvůli ní produkují a kupují statky, které by za normálních okolností u spotřebitelů neuspěly, nebo by uspěly v menší míře. Stejně tak

Každá subvence, tedy i šrotovné, pokřivuje trh, protože se kvůli ní produkují a kupují statky, které by za normálních okolností u spotřebitelů neuspěly, nebo by uspěly v menší míře.

investice míří do oblastí, kam by za normálních okolností důvod investovat nebyl. Ekonomika se pak stává stále více deformovanou a tím i méně efektivní, což v končeném důsledku odnášíme všichni.

To platí i pro snahu podpořit ekologická auta, která jsou dnes díky stále ještě nedokonalým a náročným technologiím mnohem dražší a také uživatelsky méně komfortní (už jen třeba z důvodu nedostatku čerpacích, resp. nabíjecích stanic). Lobby výrobců těchto aut si však chce zkrátka sáhnout na peníze, které by za jiných okolností v normálním konkurenčním boji šanci získat neměla. Negativně šrotovné dopadne naopak na ty výrobce a obchodníky, kterých se subvence týkat nebudou. Budou to výrobci, kteří ekologická auta nevyrobí a hlavně obchodníci s ojetými vozy, proti kterým je jakákoliv verze šrotovného namířena primárně. Státní přerozdělování má tak na rozdíl od svobodné směny vedle vítězů také své zřejmé poražené.

Nespravedlivá konstrukce

Šrotovné je nespravedlivé i vůči spotřebitelům. Ti, kteří mají dostatek financí na koupi nového vozu, budou dotováni svými méně bohatými spoluobčany, jimž i přes možnost získat dotaci nezbude nic jiného než dál jezdit ve starších vozech. Šrotovné má být totiž financováno z ekologických poplatků účtovaných právě za převody starších automobilů.

Nemám nic proti výrobě a prodeji tzv. ekologických aut, pokud si najdou své zákazníky přirozeně a nesahají do kapes druhým. V tomto případě jde ale jen o další z cest, jak využít tolik zprofanovanou politiku boje proti globálnímu oteplování, emisím CO₂ apod. k obohacení určitých zájmových skupin.

Ti, kteří mají dostatek financí na koupi nového vozu, budou dotováni svými méně bohatými spoluobčany, jimž i přes možnost získat dotaci nezbude nic jiného než dál jezdit ve starších vozech.

Omlazení vozového parku si určitě přát můžeme, ale asi budeme všichni šťastnější, pokud se tak bude dít díky růstu celé naší ekonomiky, díky růstu zisků firem, mezd a platů občanů, kteří si tak budou moci kupovat novější a technologicky vyspělejší automobily. Ostatně takto se vozový park v ČR přirozeně obnovoval doteď, aniž by bylo třeba „moudrých“ byrokratů přerozdělovajících peníze nás ostatních.

Analytický komentář IVK č.17

OTÁZKA IVK

Končí druhý rok intervenčního režimu ČNB. Přiblížili jsme se exitu, či nikoli?

Eva Zamrazilová
hlavní ekonomka
České bankovní asociace

Podle původního scénáře z listopadu 2013 měl být kurzový závazek opuštěn na počátku roku 2015, tedy za 13 až 16 měsíců. O dva roky později, tedy po 24 měsících je nejbližším možným datem výstupu z kurzového závazku červenec 2016, tedy dalších 8 měsíců, spíše ovšem přibližně rok. Ukončení kurzového závazku jsme se tedy po dvou letech v zásadě výrazněji nepřib-

lížili. Zato jsme se ale dočkali paradoxního vývoje základních makroekonomických veličin.

Prognóza centrální banky, na jejímž základě byl kurzový závazek přijat, očekávala pro první čtvrtletí 2015 růst HDP mírně nad 3 % a inflaci rovněž na 3 %, tedy na horní hranici inflačního cíle. Zatímco růst HDP ve výši 4 % tehdejší prognózu značně překonal, inflace těsně nad nulou (0,2 % meziročně) byla naopak o téměř tři procentní body níže. Jedním z faktorů silné spotřebitelské poptávky je přitom právě velmi nízká spotřebitelská inflace. Naopak je pravděpodobné, že spotřeba domácností by při vyšší inflaci rostla pomaleji.

Pozorovaný vývoj inflace a spotřeby opět zpochybňuje hrozbu deflačně-recesní spirály v české ekonomice, kde nehrozil dramatický pokles cen aktiv financovaných dluhem.

Sílící hospodářství přitom posunuje fundamentální hodnotu, kterou by kurz koruny měl, pokud by nebylo kurzového závazku. Čím déle bude závazek udržován při pokračujícím hospodářském růstu, tím vyšší bude rozdíl mezi jeho rovnovážnou hodnotou a „sedmadvacítkou“. Momentálně je nejpravděpodobnějším termínem oficiálního ukončení kurzového závazku konec roku 2016. V té době bude (po třech letech platnosti kurzového závazku) česká měna

oproti své reálné hodnotě podhodnocena minimálně o 3 koruny. Potenciál intervencí ale bude platit dál. Pokud by koruna po oficiálním opuštění závazku měla tendenci „skákat příliš vysoko“, centrální banka bude její rozlet tlumit. Je tedy hodně těžké říci, kdy vlastně „řízení“ kurzu definitivně skončí.

Martin Slaný

Institut Václava Klause

Dva roky od počátku devizových intervencí, resp. změně kurzového režimu, ukazují, že cíl, se kterým byly zavedeny, se nenaplnil, kurzový závazek ekonomiku spíše destabilizuje a vytváří nebezpečí do budoucna.

Inflace se ani po dvou letech nepřiblížila inflačnímu cíli ČNB. Kumulativně je změna cenové hladiny výrazně pod hodnotou, která by v rámci reálného měnového kurzu vykompenzovala oslabení nominálního měnového kurzu. To přináší nebezpečí, že s opuštěním kurzového závazku dojde k náhlému posílení kurzu koruny. ČNB tak nezbyvá nic jiného než čekat, až cenová hladina „dohoní“ oslabení kurzu. V tomto ohledu může kurzový závazek držet ještě velmi dlouho. I kdyby se to centrální bance podařilo, nebezpečí posílení měnového kurzu během krátké doby nadále existuje. Rekordní přebytky obchodní bilance jakož i nákupy českých dluhopisů zahraničními subjekty tlačí na posílení kurzu koruny. Ty logicky spekulují na posílení koruny. To by jim zajistilo, že z dluhopisů se záporným výnosem by přepočtení do zahraničních měn získaly slušný kladný výnos.

Na rozdíl od dřívějších let, kdy ČNB prováděla stabilizační politiku (vyhlazovala hospodářský cyklus), se v posledních dvou letech přidala k politice měnové a ekonomiku destabilizuje (chová se procyklicky). Pokud by centrální banka nebrala v potaz striktně jen svůj inflační cíl, nebylo by důvodu, aby nadále udržovala výrazně uvolněné měnové podmínky v době vysokého růstu naší ekonomiky. Zvyšuje tím potenciální riziko následných bublin na trzích aktiv. ČNB svou politikou fixního kurzu vytváří kurzový polštář, který podporuje rozvažovací politiku vlády, neboť minimalizuje tzv. vytěšňovací efekt.

Očekávám, že tlak na posilování koruny tak neoslabí a centrální banka bude muset stále častěji přistupovat k přímým intervencím. V neposlední řadě je nutné poznamenat, že kurzy okolních zemí – Polska a Maďarska – za poslední dva roky oslabily rovněž, aniž by jejich centrální banky musely intervenovat.

Stanislava Janáčková

ekonomka

Jak krásně by se podnikatelům žilo, kdyby měli záruku, že všechny ceny zůstanou neměnné! Změny cen, včetně změn měnového kurzu, jsou zdrojem nejistoty a rizika. Bohužel, ekonomiku se „stabilními cenami“ a s centrálně řízeným pevným kurzem koruny jsme si vyzkoušeli v éře reálného socialismu, a víme, kam to vedlo.

Měnový kurz je snad nejdůležitější cenou v malé otevřené ekonomice. Pokušení využít manipulace s kurzem k naplnění cílů hospodářské politiky je proto veliké. Je nomžje (s výjimkou počátků transformace) české ekonomice dlouhodobě velmi svědčil kurz volně plovoucí, jen s občasnou, výjimečnou korekcí. Působil totiž jako katalyzátor její adaptace na vývoj světových trhů, i jako nástroj tlaku na růst produktivity a konkurenceschopnosti podniků.

Nyní již dva roky máme z rozhodnutí ČNB kurz záměrně oslabený a stabilizovaný k pevně stanovené hranici. Přínos této strategie hodnotí ČNB velmi příznivě. A to i přesto, že udržování kurzové hranice si vynucuje tisk nových peněz, celkově již v sumě 390 miliard korun. Přitom suma volných peněz, které si české banky ukládají přes noc u ČNB, už za tyto dva roky vzrostla ze 120 miliard na úroveň mezi 500 a 600 miliardami korun. Nezdá se, že by v tom někdo spatřoval problém či hrozbu. Od finanční krize centrální banky vyspělých zemí tisknou a zlevňují peníze jako o závod. Vlády jsou spokojené, mohou levně financovat své dluhy. Nikdo neví, jak tento závod skončí.

Podnikatelé, s výjimkou těch, kteří převážně dovážejí a vyrábějí pro domácí trh, samozřejmě oslabení a stabilizaci kurzu uvítali. S blížícím se časem „exitu“ z této strategie ovšem jejich podnikatelské riziko znovu narůstá. Znalost přesné odpovědi na otázku této ankety – nakolik se čas „exitu“ přiblížil, by pro podnikatele měla cenu zlata. A ještě více pro spekulanty na devizovém trhu. Jisté je jedině: uměle udržovat kurz pod daným limitem donekonečna není v silách žádné centrální banky a rozhodně by to nebylo smysluplné.

Miroslav Ševčík

děkan
Národohospodářské
fakulty VŠE

Byla to jenom shoda náhod, anebo záměr připomenout si výročí VŘSR, když ČNB provedla 7. listopadu 2013 překlopení devizového režimu z plovoucího kurzu do kurzu

plánovitě řízeného? Věří opravdu centrální bankéři, že jsou to právě oni, kteří jsou nadáni schopností centrálně řídit cenu měny? Nepropadli i oni najednou bludům a svodům centrálně, administrativně, státně, direktivně, byrokraticky řízené a plánovitě ekonomiky?

Úzká skupina ekonomických subjektů, především oligarchického původu, bude sice centrálním bankéřům blahřečit a ti se budou chlubit tím, jak pomohli ekonomice k jejímu růstu. Ale nemohlo to být třeba i tak, že kdyby nebylo jejich „centralisticky plánovaného a řízeného“ zásahu do „ceny“ české měny, působilo by to ještě o mnoho více blahodárněji na růst soukromé spotřeby, protože např. ceny dovozového zboží by byly nižší, benzín a nafta by se nakupovaly levněji a i firmy, které exportují, ale předtím musí suroviny či polotovary dovézt, by na tom nakonec byly lépe?

Bohužel to se už nikdy nedovíme, protože jsme v zajetí etatistického experimentu části členů bankovní rady. Následky jejich opatření nelze přesně spočítat. Lze jen odhadnout, že dosavadní negativa plynoucí z jejich centrálně plánovitě určeného kurzu koruny převyšují údajná pozitiva. Jejich opatření je také více politické než ekonomické. Nedošlo ze strany části bankovní rady – bez zákonem stanoveného vědomí výkonné moci – ke změně kurzového režimu na režim centrálně řízený? Odpověď na to by nám mohlo dát pravděpodobně pouze rozhodnutí soudu.

Dosavadní vývoj je však pouze selankou doprovázenou rádoby vítěznými úsměvy centrálních bankovních plánovačů. A z jejich povahy plyne, že jim pravděpodobně tento úsměv nezuhne ani v okamžiku, kdy chtě nechtě budou muset přiznat mylnost své víry ve svou „vlastní neomylnost“, až budou opouštět nesmyslně intervenovaný kurz české koruny. A tento exit bude bolet. Jak to tak vypadá, většina z dnešních protagonistů etatistického výmyslu bude již tou dobou sedět v teple jiných a jinými placených kancelářů. S trochou nadsázky pak ČNB může možná dopadnout stejně jako Státní plánovací komise „onehdy“. Osobně bych si to však nepřál.

Pavel Ryska

doktorand na FSV UK

Česká ekonomika rychle roste a může se chlubit druhou nejnižší mírou nezaměstnanosti v EU. Zároveň však ČNB drží korunu uměle slabou, tedy připravuje české spotřebitele o odměnu za výkonnost země v podobně silnější měny. Situace působí paradoxně, ale je nutným výsledkem předpokladů, s nimiž se do intervencí ČNB před dvěma roky pustila. ▶

Hlavním heslem při spuštění intervencí bylo: nechceme deflací, chceme inflaci a rychlejší hospodářský růst. Argumentace ztotožňovala inflaci s reálným růstem: bude-li vyšší růst, bude i inflace (a naopak) a intervence ukončíme. Jenže se stal pravý opak. Zatímco při spuštění intervencí byla inflace zhruba 1 %, nyní je téměř nulová. Ale růst prudce zrychlil na současná 4 %. Místo toho, aby nízká inflace škodila, spotřebitelům evidentně prospěla.

S tím ČNB nepočítala. Argument o podpoře růstu se tak rozpadl a zůstal pouze slib dosáhnout dvouprocentní inflace, jehož smyslu rozumí málokdo. Pokud nulová inflace růstu neškodí (a deflace také ne, jak je vidět v Polsku, Maďarsku či na Slovensku), je nutné ji za každou cenu zvýšit? Cíl ČNB je už poněkud samoúčelný: inflace 2 % dosáhneme proto, že jsme to slíbili, jinak bychom ztratili kredibilitu. Tento úhel pohledu však zdá se, převažuje.

Od ukončení intervencí jsme dále než před dvěma roky. Mezitím totiž Evropská centrální banka srazila depozitní sazby do mínusu a spustila program nákupů aktiv, čímž znehodnocuje euro a tlačí na posílení koruny. Bez intervencí by koruna v důsledku kroků ECB posilovala a dále by snižovala inflaci, což ČNB nechce připustit.

ČNB se před dvěma roky přidala k měnovým válkám a nyní nemá na výběr: chce-li dosáhnout vyšší inflace, musí oplácet stejnou kartou ostatním centrálním bankám. Pokud nedojde k revizi cílů měnové politiky, konec intervencí brzy neuvidíme.

Jan Skopeczek
Institut Václava Klause

K ukončení – podle mého názoru chybných a škodlivých – devizových intervencí, resp. závazku ČNB držet kurz koruny uměle na úrovni 27 Kč/EUR, jsme se ani po dvou letech od oslabení české koruny příliš nepřiblížili. Příliš jsme se totiž nepřiblížili ani k někdejšími očekáváním a k cíli, kvůli kterému centrální bankéři k tomuto netradičnímu a netrznímu nástroji měnové politiky přistoupili – totiž k dosažení inflačního cíle v podobě dvouprocentní inflace. Podle modelů a prognóz ČNB z listopadu 2013, kterými manipulaci s kurzem koruny centrální bankéři zdůvodňovali a ospravedlňovali, jsme se díky oslabenému kurzu měli k 2% inflaci vrátit už v polovině roku 2014, v roce 2015 už měla být inflace dokonce na horní hranici tzv. tolerančního pásma, tedy na 3 %. Nic z toho se ani zdaleka nestalo, průměrná inflace v roce 2014 činila 0,4 %, aktuální údaje o říjnové inflaci ukazují na 0,2 % meziroční růst cenové hladiny.

Centrální bankéři se tak chytili do své vlastní pasti, když do samoúčelného dosažení 2% inflačního cíle „nainvestovali“ tolik politického kapitálu, že jim nezbyvá než si příchod 2% inflace „vysedět“ spolu s kurzovým závazkem za zády. Problémem takové situace je ale skutečnost, že se měnová politika začala chovat procyklicky, jako je tomu nedobrym zvykem u politiky fiskální. Zatímco se totiž inflace navzdory prognóze centrálních bankéřů nedostavuje, česká ekonomika roste poměrně slušným tempem, který naopak prognózy ČNB z dob zahájení intervencí překonává. Procyklicky působící měnová i fiskální politika nevěští do budoucna nic dobrého. Dosažení cíle komplikují našim bankéřům i kolegové z ECB, kteří rovněž netradičními nástroji měnové politiky oslabují euro a vytvářejí tlak na posílení koruny.

Spolu s růstem české ekonomiky bychom bez umělého zásahu ČNB mohli očekávat i rostoucí kurz koruny. Čím déle tedy bude na svém kurzovém závazku ČNB trvat, tím větší rozdíl bude mezi rovnovážnou úrovní kurzu a jeho uměle drženou hodnotou. Bude to nejen problém při budoucím opuštění kurzového závazku, je to problém už dnes, kdy manipulací jedné z nejdůležitějších cen (kurzu měny) prohlubuje ČNB v ekonomice nerovnováhu. Je třeba připomenout i to, že je ČNB kvůli udržení kurzového závazku nucena tisknout nové peníze, což zvyšuje likviditu bankovního sektoru a ještě více zlevňuje peníze. ČNB tak následuje uvolněnou politiku ECB, FEDu a dalších centrálních bank ve světě, čímž následuje i riziko rostoucích bublin na trzích aktiv.

Nejlepší by bylo tedy takovou měnovou politiku co nejrychleji opustit. Česká ekonomika slušně roste i s velmi nízkou inflací, deflačně-recesní spirála nehrozí. Lze ale spíše věřit slově centrálních bankéřů, kteří se nechávají slyšet, že se konec kurzového závazku posouvá až do období konce roku 2016.

Martin Mandel
profesor Vysoké školy ekonomické

Domnívám se, že o ukončení kurzového závazku ČNB 27 CZK/EUR podporovaného devizovými intervencemi bude rozhodovat průběžná analýza nákladů a výnosů současné kurzové politiky. Oslobování koruny z hodnot okolo 24,30 CZK/EUR (8/2011) nad hladinu 27 CZK/EUR bylo podpořeno nejdříve verbálními intervencemi členů bankovní rady a následně devizovou intervencí ČNB.

Z mého pohledu oslabení koruny bylo posunem do její rovnovážné úrovně. Dvacet let trvající deficit běžného účtu a neustále se zhoršující čistá investiční pozice země vůči zahraničí nedávaly fundamentální podporu „silné“ koruně. Kurzová podpora exportu

byla v danou chvíli správná a podpořila společně s dalšími faktory (nízké ceny surovin a oživení světové poptávky) dosažení mírného aktiva našeho běžného účtu v roce 2014. ČNB oslabením koruny sledovala především návrat k inflačnímu cíli. Oproti původním predikcím je však tento proces více rozložen v čase, neboť česká ekonomika se nacházela ve fázi recese a počátečního oživení.

Každý zásah do tržních procesů má své náklady. Díky devizovým intervencím (na trhu i mimo trh) česká ekonomika pracuje v podmínkách značného přebytku bankovní likvidity. Současný poměr volné bankovní likvidity (dobrovolné rezervy, stand by facilita a stahovací repa) ke klientským bankovním depozitům činí 0,35. Stejně tomu tak bylo na konci roku 2002 po masivních intervencích proti apreciaci české koruny. Tehdy nadměrná likvidita podpořila značnou úvěrovou expanzi v letech 2004–2007, která vedla k předlužení některých ekonomických sektorů (zejména stavebnictví). Nelze vyloučit, že právě v tomto období úvěrová i monetární expanze právě znovu startují (roční růst M1 12,3 %, M3 9,0 % a úvěry soukromému sektoru 9,2 %).

Další náklady mohou souviset s dlouhou devizovou pozicí ČNB, která se díky devizovým intervencím stále více „otevívá“. V minulosti při kurzu 24,30 CZK/EUR kumulovaná ztráta centrální banky činila 172 mld. CZK. Tato ztráta se stane znovu aktuální, pokud koruna v konvergenčním procesu bude opět posilovat. Zajímavou akademickou otázkou je pak vztah kumulované ztráty centrální banky k veřejnému dluhu. Pozornost je třeba věnovat i krátkodobým nákladům jednotlivých variant výstupu, což je však téma na několika stránkovou analýzu. ■

Předplatné na rok 2016

Předplatné IVK zahrnuje pravidelný newsletter, sborníky a ostatní publikace, pozvánky na semináře.

Základní cena předplatného je 660 Kč.
Studentské předplatné 330 Kč.

institut
VÁCLAVA
KLAUSE

predplatne@institutvk.cz

Františkova „recyklka“ *Laudato si:* ve službách klimatického alarmismu

Michal Semín
zakladatel iniciativy
D.O.S.T.

Na přelomu listopadu a prosince začne v Paříži Konference smluvních stran Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu, tzv. COP 21. Setkají se zde zástupci více než 190 zemí světa, aby vyjednali novou globální úmluvu o redukcí skleníkových plynů. Nekonečný geoinženýrský „boj proti globálnímu oteplování“ letos získal zcela nový rozměr. Část vědecké komunity, propagující tuto doposud neprokázanou teorii, získala neobyčejně silného spojence – hlavu katolické církve. Ta na jaře letošního roku překvapila encyklikou *Laudato si*, věnovanou otázkám životního prostředí.

Stejně jako v jiných otázkách, tak i v tomto případě se František vymyká tradičním představám o tom, jak má papež – vzhledem ke svému úřadu – jednat. Od encyklik se očekává, že se budou stručně a jasně vyjadřovat k otázkám víry a mravů. *Laudato si* se však této tradici vymyká. O co je delší – se svými 180 stranami jde o nejrozsáhlejší papežský list v dějinách – o to menší důraz je v ní kladen na katolickou nauku.

Kompetenční meze papežského úřadu

František se v ní autoritativně vyjadřuje k otázkám, v nichž není kompetentní. Ze samotné povahy věci proto encyklika nemůže – přinejmenším v těch otázkách, jež jsou předmětem empirických věd – obsahovat nic jiného než jen soukromý názor Jorgeho Bergoglia. Pokud se chtěl o něj s veřejností podělit, mohl tak učinit v některém z rozhovorů pro jeho revolučnímu stylu nakloněná média. Papežská encyklika se pro tento účel rozhodně nehodí. Je jistým znamením rozpornosti současného pontifikátu, když právě papež, mající sklon „reformovat“ papežství směrem k větší demokratičnosti, použije (zneužije?) svůj učitelství úřad k propagaci vědecky neprokázané teorie člověkem způsobeného globálního oteplování.

Přestože encyklika obsahuje řadu podnětných pasáží, v mediální realitě znamená jen jedno jediné: katolická církev stojí na straně ekologických alarmistů. Takový dojem je však falešný. Osobní názory papeže na otázky, jež nespádají do oblasti víry a mravů, jeho souvěrce v ničem nezavazují. Pokud by měl platit opak, museli by se všichni

katolíci stát fanoušky Františkova oblíbeného argentinského fotbalového klubu San Lorenzo.

Pro mnohé vnější pozorovatele církevního dění jsou však podobná rozlišení příliš subtilní. Když tedy papež bubnuje na poplach před globálním oteplováním, automaticky to považují za integrální součást katolického učení. Proto hrozí, že tato encyklika povede k závažnému podlomení důvěry v autoritu církve a papežského úřadu přinejmenším v té části společnosti, jež ideologii globálního oteplování ze zcela přesvědčivých důvodů nedsílí. Proč pak přikládat váhu encyklikám o jiných otázkách, pro spásu duší podstatně důležitějších, než je ochrana biodiverzity, když se v tomto pastýřském listu papež tak očividně mylí?

Františkovy klimatické omly

Zde jsou jen některé pasáže, v nichž se František vyjadřuje k tématu globálního oteplování:

23. Existuje velmi značný vědecký konsensus, který říká, že prožíváme znepokojující oteplování klimatického systému. V posledních desetiletích bylo toto oteplování provázeno stálým zvyšováním hladiny moří a je obtížné neklást je do souvislosti s rostoucím počtem extrémních meteorologických jevů, nehledě na to, že vědecky zjistitelnou příčinu nelze připisovat každému jednotlivému jevu zvláště... ale četné vědecké studie ukazují, že větší část globálního oteplování posledních desetiletí je způsobena velkou koncentrací skleníkových plynů (oxid uhličitý, metan, oxid dusný) vznikajících především z lidské činnosti.

24. ... Pokud bude nynější tendence pokračovat, mohlo by toto století být svědkem nevídaných klimatických změn a bezprecedentní destrukce ekosystémů, což by mělo vážné důsledky pro nás všechny.

25. Klimatické změny jsou globálním problémem, který má vážné ekologické, sociální, ekonomické, distribuční a politické implikace, a představují pro lidstvo jednu z hlavních současných výzev...

26. Proto se stal naléhavým a neodkladným rozvoj politiky, která by v příštích letech drasticky snížila emise oxidu uhličitého a ostatních znečišťujících plynů, například nahrazením fosilních paliv a rozvojem zdrojů obnovitelné energie.

Není samozřejmě pravda, že ve věci člověkem způsobeného oteplování klimatického systému existuje „velmi značný vědecký konsensus“. Existují stovky, možná tisíce vědců, kteří tento názor nedsílí. Nedostá-

vají sice politicky cinknuté granty z veřejných rozpočtů, ty však o kvalitě vědeckého bádání nevypovídají – naštěstí – vůbec nic.

Teorie globálního oteplování utrpěla v posledních letech takové šrámky (ví František, že v posledních 18 letech, vykazujících nižší intenzitu slunečního záření, průměrná teplota na zemi nestoupá, ale spíše klesá?), že ji alarmisté nahradili blíže nespecifikovanými klimatickými změnami. Sichr je sichr – byla by přeci škoda vyloučit se předem z možného seznamu příjemců grantů na „boj s globálním ochlazováním“.

Ani tvrzení, že se hladina moří neustále zvyšuje, není pravdivá. Ve středověkém teplém období byly hladiny moří o 20 cm výše, než jsou dnes. V 18. století byly oproti dnešnímu stavu zase o 20 cm níže. Současná hladina tedy není ničím výjimečná. Tempo růstu hladin není větší, než bylo předchozí tempo jejich poklesu. Jde tedy o podobnou „katastrofu“, jako když se střídá noc a den.

Rovněž nepanuje shoda vědců na tom, že roste počet extrémních meteorologických jevů. Někde ano, někde ne. Tak tomu bylo ostatně vždy, rozhodně dávno předtím, než stála první továrna.

Zbytečný nářek

Jako absolvent chemické průmyslovky by snad také papež František mohl vědět, že oxid uhličitý není životní prostředí znečišťující plyn. CO₂ je přirozenou součástí zemské atmosféry, bez něj by život na této planetě vůbec nebyl možný. Jinými slovy – Bohu díky za skleníkový efekt! A pokud jde o nahrazení fosilních paliv obnovitelnými zdroji energie, uvědomuje si František, jak by tím zvýšil cenu elektrické energie pro chudé, na něž se ve svých kázáních, rozhovorech a knihách s takovou oblibou odvolává?

Františka rovněž trápí údajná ztráta biodiverzity:

33. Nestačí však myslet na různé druhy jako eventuelní využitelné zdroje a zapomínat přitom, že mají hodnotu samy o sobě. Každý rok mizí tisíce rostlinných a živočišných druhů, které už nikdy nepoznáme a naše děti je už neuvidí, protože zmizely navždy. Drtivá většina zanikne z důvodů, které mají co do činění s nějakou lidskou aktivitou. Kvůli nám tisíce druhů nevdá slávu Bohu svojí existencí, ani nám nebudou moci předat svoje poselství. Na to nemáme právo.

34. Avšak pro dobré fungování ekosystémů jsou nezbytné také houby, chaluhy, červi,

drobný hmyz, plazi a bezpočet druhů mikroorganismů. Některé málo početné druhy, které obvykle zůstanou nepovšimnuty, hrají v určitém místě zásadní a rozhodující roli při ustavení rovnováhy.

Škoda, že se stejnou naléhavostí, s níž volá po záchraně naprosté většině lidí neznámých živočišných druhů, nezvedá varovný prst směrem k těm, kteří maří již krátce po počtí lidský život. Není snad ve srovnání s úbytkem chaluh a červů mnohem více alarmující, že tu jsou milióny dětí, jimž nebylo umožněno se ani narodit? Místo toho máme zpytovat svědomí nad tím, že nám „svoje poselství nepředá“ takový blboun nejspíš, jehož název nejspíš vypovídá i o tom, proč se 21. století nedožil.

Pokud je mi známo, papež František je evolucionista (ostatně to lze vyčíst i z této encykliky). A není snad základním zákonem darwinismu „přežití nejsilnějších“? Pokud tedy opravdu Bůh vložil svému stvoření do vlnky tento princip, proč František vyčítá lidstvu, že svoji sílu a moc uplatňuje vůči jiným tvorům?

Vstříc globální vládě

Tyto aspekty encykliky však nejsou tím jediným, co ji činí tak problematickou. Falešná teorie, o níž se papež opírá, má své praktické uplatnění: „164. *Vzájemná propojenost všeho stvořeného nás vede k uvažování o jednom světě se společným plánem.*“ Papež tuto myšlenku vysvětluje tak, že není v silách jednotlivých států jimi vyznačené ekologické hrozby odvrátit.

Proto připomíná slova Benedikta XVI. z jeho poslední encykliky *Caritas in veritate*: „*Řízení světové ekonomiky; ozdravení ekonomik zasážených krizí a preventivní opatření, aby se nezhoršila a nevedla k větším nerovnostem; realizace náležitých integrlního odzbrojení; potravinové a mírové zabezpečení; zaručení ochrany životního prostředí a usměrnění migračních pohybů – to vše si naléhavě žádá existenci světové politické autority.*“ František tuto ideu doplňuje o požadavek na to, aby tato „světová politická autorita“ měla moc svá rozhodnutí vymáhat a jejich přestoupení trestat.

Planetární soud

Snad je nyní již zcela zřejmé, proč globalisté všech barev a odstínů tuto Františkovu encykliku přivítali. Však také na její přípravě spolupracovali. Ještě před jejím zveřejněním přijeli na pozvání Papežské akademie pro vědu, pořádající konferenci o „udržitelném rozvoji“, populační inženýři – generální tajemník OSN Pan-Ki-Mun a Jeffrey Sachs, aby se k tématům encykliky vyjádřili.

O jejich podílu na výsledném textu svědčí také to, že jedním ze čtyř osobností, uváděných encykliku při tiskové konferenci,

byl guru německého klimatického alarmismu a poradce kancléřky Merkelové Johann Schellnhuber, zakladatel a ředitel Institutu pro zkoumání klimatických změn v Postupimi.

Odborné veřejnosti je mj. známý teorii, z níž vyplývá, že při vzestupu průměrné teploty o pět stupňů – který při zachování současných emisí skleníkových plynů předpovídá – lze ekologickou rovnováhu planety udržet jen při stabilizaci populace na úrovni jedné miliardy obyvatel. Vzhledem k tomu, že je nás již dnes přes sedm miliard, je pro tento scénář i pojem alarmismus eufemismem.

I Schellnhuber patří k stoupencům centrální světové vlády. Ve svém článku z roku 2013 navrhuje: „*Globální demokracie by mohla být organizována okolo tří ohnisek: Ústavy Země, Globální Rady a Planetárního soudu.*“ Schellnhuber je rovněž členem Římského klubu, propagujícího populační kontrolu lidstva prostřednictvím nucených sterilizací a potratů. A právě tohoto muže si papež vybral k prezentaci jeho „zeleň“ encykliky. A aby to nebylo málo, udělil mu členství v Papežské akademii pro vědu.

Utopená kritika omezování porodnosti

Vedle všech těchto výše uvedených skutečností si jen málokdo povšimne toho, že papež do encykliky vložil několik málo vět, odmítajících potraty a malthuziánskou populační politiku: „50. *Namísto řešení problémů chudých lidí a přemýšlení o odlišném světě někteří navrhuji redukcii porodnosti. Neschybí mezinárodní nátlak na rozvojové země podmiňující ekonomickou pomoc politikou „reprodukčního zdraví“. Avšak, „je-li pravda, že nerovná distribuce populace a dostupných zdrojů je překážkou rozvoje a udržitelného užívání životního prostředí, je třeba uznat, že demografický růst je plně kompatibilní s integrlním a solidárním rozvojem. Obviňovat demografický růst a nikoli extrémní a selektivní konzumismus některých, je způsob, který problémy neřeší.*“

K této myšlence se vrací ještě na pár místech encykliky, jsou však utopené v záplavě poplašných zpráv z oboru oceánografie, klimatologie či z říší flóry a fauny. Kdo je speciálně nehledá, snadno je přehlédne. A je zcela jisté, že lidé jako Pan-Ki-Mun, Al Gore či Barack Obama je ani hledat nechtějí. Jim úplně stačí, že jim jde papež František svým bezvýhradným přihlášením se k ideji globální vlády, sjednocující lidstvo bojem proti klimatickým změnám, na ruku.

Ozvěna panteismu?

Čte-li tuto „recykliku“ ve víře poučený katolík, najde v ní pasáže, jež v něm vzbuzují ještě větší hrůzu než ty výše uvedené.

Z hlediska víry je nakonec podružné, zda se ochlazuje či otepluje, či zda je lepší neomezená státní svrchovanost nebo nadnárodní instituce. U papežské encykliky je podstatné něco jiného – aby svými výroky v oblasti víry a mravů odpovídala tomu, co církev kontinuálně učí nebo co z tohoto učení organicky vyplývá. Teologicky zdatný čtenář však již brzy zjistí, že v některých aspektech autoři encykliky (papež František ji jistě nepsal sám) nepodléhají jen ekologickému alarmismu, ale i s křesťanstvím neslučitelnému panteismu. Snad i proto nevyzývá ke konverzi katolické – o níž se ostatně při jiných příležitostech již několikrát dosti pohrdavě vyjádřil – nýbrž ekologické.

Oproti tradičnímu křesťanskému chápání postavení člověka mezi tvory („A požehnal jim Bůh a řekl: Rostte a množte se, a naplňte zemi, a podmaňte si ji, a panujte nad rybami mořskými, a nad ptactvem nebeským, i nade všemi živočichy, kteříž se hýbají na zemi“ – Gen 1, 28) pohlíží František na člověka jako na pouhou součást stvoření, s nímž tvoří jeden globální ekosystém. V celé encyklice není jedině zmínky o tom, že se člověk od ostatních tvorů liší svou nesmrtelnou duší. Možná i proto, že cena jedině lidské duše převyšuje cenu veškeré rostlinné a živočišné říše.

Nevyužitá příležitost

Když už se papež rozhodl věnovat tolik své pozornosti životnímu prostředí, pak je velká škoda, že zároveň nevaruje před sekularistickou ideologií ekologismu, v jejímž rámci není člověk „korunou stvoření“, ale nebezpečným predátorem, ohrožujícím „obnovitelný rozvoj“ bohyně Gaii.

Encyklika obsahuje také pasáže, jež jsou pro čtenáře nesporným přínosem. Patří k nim analýza některých negativních jevů našeho technologického věku a konzumně zaměřeného života či apel na větší skromnost a šetrné zacházení s přírodou kolem nás. Těch si však v naší mediální éře povšimne jen málokdo. Pro širokou veřejnost – věřící i nevěřící – tak bude jediným plodem encykliky povrchní dojem, že kdo nebojuje proti klimatickým změnám – ať už to znamená cokoli – nemůže být dobrým křesťanem.

Encyklika *Laudato si* se proto do dějin nezapiše jako dokument, poskytující spolehlivou orientaci v problematice, tak hojně zneužívané ideovými odpůrci křesťanství. Naopak výraznou měrou přispívá k již tak velkému zmatení a zvyšuje nebezpečí, že poslouží jako „spirituální“ fasáda k prosazování jinak zcela pozemsky uchopitelných ekonomických i politických zájmů.

Psáno originálně pro newsletter IVK.